

Bir də baxdılar ki, budu Koroğlu gəlir. Gəlir amma necə gəlir...
Hamı başını aşağı saldı. Nə bir salam, nə bir sabah. Heç keyfin, halın
da soruşmadılar.

Koroğlu atdan düşdü. Eyvaz onun qabağına çıxdı, aldı görək nə dedi:

Təzə sövdəyər olubsan,
Sövdan da mübarək olsun!
Alış-veriş öyrənibsən,
Sövdan da mübarək olsun!
Niyə girdin dəyirmanı,
Bizi qoydun yana-yana,
Atı verdin Kaloğlana,
Sövdan da mübarək olsun!
Sən Eyvazı qoydun xəstə,
Get comərddən mətləb istə,
De bir neçə verdin üstə?
Sövdan da mübarək olsun!

Koroğlu neçə-neçə səfərlərə getmişdi, amma heç olmamışdı ki,
qayıdanda dəlilər belə eləsinlər. Amma bu dəfə xanımlar onun üzünə
baxmırdı, dəlilər salam vermirdi. Axırda Koroğlu aldı, görək nə dedi:

Keçər dövrən belə qalmaz,
Şad ol könül, nə məlulsan?
Dəlilərim salam verməz,
Şad ol könül, nə məlulsan?
Geydiyim iyid kürküdü,
Dünya Süleyman mülküdü,
Dövlət ki var əl çirkidi,
Şad ol könül, nə məlulsan?
Koroğluyam deyim sənə,
Od tutub alışdı sinə.
Aşıqlığım bəsdə mənə,
Şad ol könül, nə məlulsan?

Bu sözdən dəlilər incidilər ki, çox yaxşı iş görübsən hələ danışırısan
da ki, “aşığılım bəsdə”. İndi ki belə oldu, indi ki sən bizi heçə
sayırısan, onda biz də çıxıb gedirik.

Koroğlu çox qəzəbli idi. Bir tərəfdən Qırat əldən getmişdi, bir
tərəfdən də Həməzə kimi keçəlin biri onu aldatmışdı. Öz dərdi özünə
bəs deyildi, indi də dəlilər belə deyirdilər. Elə ki, dəlilər dedilər biz də
çıxıb gedirik, Koroğlu qəzəbinin gücündən özünü saxlaya bilməyib
birdən qayıtdı ki:

– Əşi gedin də, nə eləyim gedirsiniz!

Bu söz dəliləri götürdü. Tay onların qabağını saxlamaq çətin iş idi.
Hamısı vəlvələyə düşdü. Hamı getmək üçün hazırlaşmağa başladı.
Nigar işdən xəbər tutub dəlilərin qabağını kəsdi, onları geri qaytardı.
Nigarın dəlilər arasında o qədər hörməti var idi ki, onun bir sözünü iki
eləməzdilər. Hamı qayıdıb oturdu. Nigar da onların arasında oturub
üzünü də o yana çevirdi. Koroğlu baxdı ki, Nigar da ondan üz çevirdi.

Bu, Koroğluya hamısından bərk yer elədi. Sazı döşünə basıb görək

Nigar xanıma nə dedi:

Ala gözlü Nigar xanım,
Üzün məndən niyə döndü?

Sənə qurban şirin canım,
Üzün məndən niyə döndü?

Qoyun otlar quzu ilə,
Ayağının tozu ilə.

Müxənnətin sözü ilə
Üzün məndən niyə döndü?

İyidin yatmasın baxtı,
Yana çevrilməsin taxtı,

Koroğlunun məlul vaxtı,
Üzün məndən niyə döndü?

Nigar heç bir söz deməyib sazı Koroğlunun əlindən aldı. Səmərqənd kağızı kimi ağ sinəsi üstünə basıb dedi:

Binadan gözəl olmayan
Telin qədrini nə bilər?

Çöldə gəzən boz sərçələr,
Gülün qədrini nə bilər?

Kal qoşub kotan əkməyən,
Nanın süfrəyə tökməyən,

Arının qəhrin çəkməyən
Balın qədrini nə bilər?

Utan, qoç Koroğlu, utan!
Dağların damənin tutan!

Sənin kimi başa çatan
Elin qədrini nə bilər?

Nigar sazla dediyi kimi sözlə də dedi:

– Sən ki dəlilərə belə söz dedin, daha mənim də sənənlə işim yoxdu.

Deyirlər ki, Koroğlu heç bir söz deməyib düz durub getdi. Üç gün, üç gecə tamam ac, susuz ağzı aşağı düşüb yatdı. Bir də yuxusunda gördü ki, Toqatdadı. Qırat da altında. Diksinib qalxdı. Baxdı ki, Eyvaz başımın üstündə oturub ağlayır. Koroğlunun ürəyi alışdı, sazın götürüb dedi:

Eyvaz, məndən nə istərsən

Candımı, başdımı, nədi?

Axıdırsan ala gözdən

Qandımı, yaşdımı, nədi?

Məclisdə dolanmır sağın,

Sinəm üstədən getməz dağın,

Töküləbdü qaş-qabağın,

Boranmı, qışdımı, nədi?

Dayan, Qoç Koroğlu, dayan!..

Sözlərini elə bəyan.

Yatıbsan qəflətdən oyan,

Gördüyün düşdümü, nədi?

Eyvaz qalxdı, genə bir məclis qurdu. Xanımlar, dəlilər hamısı Koroğlunun başına yığışdılar. Yedilər, içdilər, kefləri kökəldi, damaqlar çağaldı, inciklik yaddan çıxdı, əvvəlki kimi şirin dost, mehriban yoldaş oldular. Bu zaman Koroğlu sazı sinəsinə basdı aldı görək nə dedi:

Allahı çağırıb düşərəm yola,
Bu dərdi sinəmdə qala qoymaram.
Qıratım həsrətlə yolum gözləyir,
Düşmənin əlində qala qoymaram.
Ah çəkərəm hərdən köysüm ötürrəm,
Yola düşüb mətləbimi bitirrəm,
Ya ölərəm, ya Qıratı gətirrəm,
Ayı dolansa da, ilə qoymaram.
Koroğluyam, qoç oğluyam, qoçam mən,
Çətindi ki, mərd meydandan qaçam mən,
Havada dövr edən tərlan quşam mən,
Sarlar şikarımı ala qoymaram.

Koroğlu altdan geyindi, başdan qıfıllandı, başdan geyindi, ayaqdan qıfıllandı, Misri qılınçı bağladı, qalxan asdı, əmud götürdü, dava libasının üstündən, bir kürk geyindi, çiyininə də bir saz keçirdi, tək başına payıpiyada Toqata tərəf yola düşdü. Az getdi, çox dayandı, çox getdi az dayandı, gecəni gündüzə qatdı, gündüzü gecəyə qatdı, özünü Toqat şəhərinə yetirdi. Baxdı ki, hava qaranlıqlaşır. Bir qarının qapısını döyüb dedi:

– Ay qarı nənə, bu gecəliyə məni qonaq eləyərsənmi?

Qarı dedi:

– Niyə eləmirəm.

Koroğlu qarıya bir qədər pul verib dedi:

– Elə isə al, mənə yemək hazırla.

Qarı pulu çox görüb soruşdu:

– Pulun qalanını neyləyim?

Koroğlu dedi:

– Qalanı nədi, hamısına al.

Qarı soruşdu:

– Tək başına bu qədər şeyi neyniyirsən?

Koroğlu gülüb dedi:

– Qonağım var, on adamlıq xörək bişir.

Koroğlu içəri girib, oturdu. Qarı tez ayağa durub bazara üz qoydu.

Yağdan, düyüdən, ətdən alıb gətirib on adamlıq xörək hazırladı.

Elə ki, xörək hazır oldu, qarı gəldi ki:

– Yaxşı, xörək hazırdı, sən də yoldaşların gəlmədi, nə eləyək?

Koroğlu dedi:

– Onlar tay gəlməyəcək. Çək, gətir buraya.

– Elə hamısını?

– Elə hamısını.

Qarı əvvəlcə inanmadı. Sonra gördü yox balam bu elə deyəsən

ciddi danışır. Fikirləşdi ki, yaxşı çəkib apararam. Bu tay əjdaha-zad

deyil ki, bir qarını var da, yediyini yeyər, qalanı da qalar. Bu elə mənim

on beş günümə bəsdı.

Qərız, qarı ortalığa yekə bir mis məcməyi qoyub plovu çəkdi. Məcməyi tərpe kimi qalandı. Yazıq qarı nə qədər hıqqandı, məcməyini yerdən götürə bilmədi. Koroğlu işi belə görüb durub gəldi, məcməyini özü götürüb evə gətirdi. Plovu ortalığa qoydu, qollarını çırmayıb əyləşdi. Qarı fikirləşdi ki, mənım oturub bununla bir yerdə yeməyim yaxşı deyil. O yeyər, doyar, onsuz da qalanı mənə qalacaq. Koroğlu qarını çağırdı ki:

– Qarı nənə, gəl.

Qarı dedi:

– Sən ye, mən ac deyiləm.

Koroğlu dedi:

– Nə yemisən ki, ac deyilsən? Gəl, sonra peşiman olarsan.

Qarı naz edib dedi:

– Yox, sən ye. Mən plovun iyisi ilə doymuşam.

Koroğlu bir də dedi:

– Qarı nənə gəl, bax sonra peşiman olarsan ha...

Koroğlu ilişdi plova, birinci tikədə plovun ürəyi üzüldü. İkinci, üçüncü, qarı gördü bu bir-iki tikə də vursa, məcməyidə bir şey qalmayacaq, düşdü qarın ağrısına ki, plovdan şişəcəyəm. Ancaq tay bir dəfə yemirəm demişdi, düşmüşdü boynuna deyın yaxınlaşa da bilmirdi. Elə bu fikirdəydi, Koroğlu bir də dedi:

– Qarı nənə, gəl... peşman olarsan.

Qarı elə bu sözə bənd idi. Tez çökdü məcməyinin başına. Qərız yedilər, içdilər. Koroğlu bir düzəldi, pələ bığlarını eşdi, qarı ortalığı yığışdırdı, əyləşib söhbətə başladılar.

Qarı soruşdu:

– Ay qonaq, de görüm sən kimsən? Haradan gəlib, haraya gedirsən?

Koroğlu dedi:

– Qarı nənə, mən aşiqam. Çənlibeldənəm, bəs sizin şəhərdə nə var, nə yox?

Qarı soruşdu:

– Oğul, yaxşı vaxtında gəlib çıxıbsan. Keçəl Həmzə Koroğlunun Qıratını gətirəndən sonra paşa ona bəylik verib. Bu gün paşa qızını da ona verib toy eləyir. İndi toydu, aşiq axtarırlar. Sabah gedər oxuyar, bolluca nəmər yığarsan.

Koroğlu dedi:

– Ay nənə, indi Həmzənin gətirdiyi Qıratı harada saxlayırlar?

Qarı nənə:

– Mahmud paşanın töyləsində. Amma ay qonaq, bir də mənə nənə desən səndən inciyərəm. Mən qoca ha deyiləm. Dişlərimi nuzla tüküb. Koroğlu o gecə qarının evində qaldı, sabah qalxıb keçəl Həmzənin toyuna gedəndə dedi:

– Ay qarı, mən gedirəm, bəlkə buraya qayıda bilmədim, görüşə bilmədik, sənə bir neçə kəlmə sözüüm var, onu deyim barı ürəyimdə qalmasın.

Aldı Koroğlu dedi:

Bir qarıya qonaq oldum,
Nə yaman camxanası var.
Dövlətini xəbər aldım,
Bir inək, bir danası var.
Qarı gəlir bizə yavuuq,
Əl-ayağın tutub soyuuq,
Çəşdəliyə bir cüt toyuuq,
Axşama qayğanağı var.
Qarı deyəndə tozlanır,
Gəlin deyəndə nazlanır,
Qabaqda qarpız gizlənir,
Dalında topxanası var.
Koroğlunun hədyan işi,
Qovğadan açılmır başı,
Düşüb otuz iki dişi,
Bir kötük nişanası var.

Koroğlu sözünü qurtarıb qarıya bir az da pul verdi, saz da çiyində gəlib, Mahmud paşanın imarətinə çatdı. Baxdı ki, bir toydu, bir toydu ki, gəl görəsən. Otaq paşa, bəy, xan, tacirlərlə doludu. Eşitdilər ki, aşığı gəlib, hamı sevindi... Koroğlunu çəkib məclisə apardılar. Baxdılar ki, bu aşığı heç onlar görənlər aşıklardan deyil. Boyu uca, kürəkləri enli, süksünü kal süksünü kimi, boynunun əti kirdin-kirdin, bıçları burulub keçirilib qulaqlarının dalına. Süründən-sifətindən zəhm tökülür. Qorxudan üzünə baxmaq olmur. Məclisdəki paşalardan biri dedi:

– Aşığı, hara aşığısən?

Koroğlu dedi:

– Çənlibel aşığıyam.

Paşa dedi:

– Qoç Koroğlunu tanıyırsanmı?

Koroğlu dedi:

– Yaxşı tanıyıram. Bir neçə il onun yanında aşığı olmuşam.

Toqatın paşası Mahmud paşa dedi:

– Bu gün dəli Koroğlunun Qıratını gətirən Həmzə bəyin toyudu.

Qıratı gətirdiyinə görə bəylik alıb. Dona xatunu da ona vermişəm. İndi sən də bu toyda bir az dəli Koroğludan oxu, qulaq asaq.

Koroğlu Qıratın adını eşitcək elə bil ki, ürəyinin başına od düşdü.

Sazı sinəsinə basıb, aldı görək nə dedi:

Canım Qırat, gözüm Qırat?!

Yarəb, Qırat dururmu ola?!

Mahmud paşa mehtərləri,

Otun, suyun verirmi ola?!

Qırata xələt biçəndə,

Üstündə badə içəndə,

Şəşpər yalmandan keçəndə

Sərxoş-sərxoş yerirmi ola?!

Qoç Koroğlu, hanı, hanı?

Dostunla düşmanın tanı!

Qırat ilə Eyvaz xanı,

Bir də gözüm görürmü ola?!

Mahmud paşa dedi:

– Aşığı, dəli Koroğlunu çox hünərli deyirlər. İndi de görüm Koroğlu iyiddi, ya mən?

Koroğlu dedi:

– Paşa, onun iyidliyi, mərdliyi dillərdə əzbər olub, aləmə yayılıb, hamı eşidib, mən də bilirəm. Amma səni indi görürəm. İzin ver, iyidliyin nişanını səndən xəbər alım, bilim, sonra deyim.

Götürdü Koroğlu, görək nə dedi:

Uca-uca dağ başında,

Yel kimi əsdiyən varmı?

Əlli, altmış atlı ilə

Bir ordu basdığın varmı?

Namərd sirrini biləndə,

Müxənnət üzə gələndə,

Yağı düşman güc gələndə,

Meydandan qaçdığın varmı?

Qızıb gəzəndə meydanı,

Qıraram sultanı, xanı,

Ovuc-ovuc düşman qanı,

Doldurub içdiyən varmı?

Ərin qüvvəti qolumda,

Dəlilər sağı-solumda,

Eyvaz tək oğul yolunda,

Canından keçdiyən varmı?

Koroğlunun yox insafı,

Dava günü olmaz lafı,

Misri qılınc, dəmir qapı,

Endirib kəsdiyən varmı?

Məclisdəki paşalardan biri dedi:

– Aşığı, yaxşı oxuyursan, amma elə bərk bağırırsan ki, səsin az qalır qulaqlarımızı dəlsin. Sözüünü bir az alçaqdan de. Bir də sən Mahmud paşadan iyidliyin nişanəsini xəbər aldın, heç özün demədin görək iyidin nişanı nədi. Söylə görək sizin yerin iyidləri necə olur?

Aldı Koroğlu:

Bizim elin dəliləri

Girər meydana mərd olu.

Öluncə meydandan qaçmaz,

Girəndə meydangərd olu.

Sarp qayalarda yurd olmaz,

Müxənnətə söz dərd olmaz,

Çaqqal əniyi qurd olmaz,

Yenə qurd oğlu qurd olu.

Dəlilərim fovcu-fovcu,

At minib düşman qovucu,
Belində Misri qılıncı,
Koroğlu kimi mərd olu.

Mahmud paşa dedi:

– Aşığı, sən dedin ki, Dəli Koroğlunu tanıyırsan, onun Qıratını da görübsən. Heç atın xasiyyətindən, nişanından bilirsənmi? Bir az de, qulaq asaq.

Aldı Koroğlu:

Paşa, sənə nişan verim Qıratı,
Əbrişin ipəkdən yalı gərəkdi.
Bir mina boyunlu, uca sağrılı,
Bir yarım hoqqadan nalı gərəkdi.
Bir alma dırnaqlı, hündür boyunlu,
Meydana girəndə yüz min oyunlu,
Dəyirman mədəli, ac qurd yeyimli,
Ortası qoluna dolu gərəkdi.
Qaranlıq gecədə yol çaşırmayan,
Düşmən qabağında ər düşürməyən,
Üstündə əl-ayaq yığsırılmayan,
Koroğlunun atı dəli gərəkdi.

Mahmud paşa dedi:

– Aparın aşığı yedirib, içirin.

Saqi Koroğlunu şərab olan otağa apardı. Qabağına bir qab şərab qoydu. Koroğlu qabı bir xortumda boşaldıb dedi:

– Belə şey mənim ağzımı da islatmaz. Verirsən ver əməlli-başlı içək, vermirsən gedək özümüzə gün ağlayaq.

Otaqda üç tuluq yarım şərab var idi. Saqi Koroğlunu orada qoyub iri qab gətirməyə getdi. Saqi çıxcaq Koroğlu özünü verdi tuluqların yanına. Bir, iki, üç, bir hovurdu üç tuluq yarım şərabi içib, boş tuluqları bir tərəfə tullayıb, oradan keçdi aşxanaya. Aşbaz bir sini aş çəkib qoydu Koroğlunun qabağına. Gözünə dönüm Koroğlu, iki şapalaqda bir sini aş qara bığının altından ötürüb dedi:

– Aşbaz qardaş, bu mənim bir küncümdə qaldı, aş ver oturduğuma görə doyunca yeyim.

Aşbaz bir yekə sini də çəkib aş Koroğlunun qabağına qoydu, Koroğlu onu da aşırdı. Bir də istəyəndə aşbaz dedi:

– Ay balam, haramı deyilsən ki, iki sini aşla doymadın?

Koroğlu dedi:

– Yeddi batman düyünün aş, yeddi qoyunun yarı şaqqası, mənim bir dəfəmin xörəyidi. Belə şeylər mənim harama çatacaq?

Aşbaz istədi ki, Koroğlunu aşxanadan çıxartsın. Koroğlu bir əli ilə aşbazın boğazından tutub, belindən iki qatlayıb boş qazanlardan birinin içinə soxdu, ağzına da bir sini çevirib üstündə oturdu. Yavaşca qollarını çırmaladı, aş qazanlarını qabağına çəkib bir oturmağa yeddisini aşırdı. Elə ki, qurtardı, pələ bığlarını eşdi, qulaqlarının dalından keçirdi, girdi məclisə, məclisdəkilər dedilər:

– Aşıq, yedin doydun, indi oxu, qulaq asaq.

Aldı Koroğlu görək nə dedi:

Muradbəyli derlər bizə,

Meydanda mərdlik işləni.

Qoç iyiddən oğul törər,

Düşman gözündə beşləni.

Uca dağlarda duraram,

Çəkib bəzircan vuraram,

Gündə üç içki quraram,

Yüz min tümənlər xərcəni.

Hay deyəndə haylarım var,

Hoy deyəndə hoylarım var,

Qurdlarım var, aylarım var,

Hay vursam şəhrin boşlanı.

Paşalar Koroğlunu tanımamışdılar. Onlar elə bilirdi ki, bu doğrudan da aşıqdı.

Keçəl Həməzə Çənlibeldən Qıratı gətirəndən bəri at neçə mehtəri tələf eləmişdi. Heç kəs atın yanına gedə bilmirdi. Mahmud paşa baxdı ki, bu aşıq deyəsən Qıratı yaxşı tanıyır. Ondan soruşdu:

– Aşıq, budu neçə müddətdi ki, Qıratı gətirtirmişəm, amma vərəm dəymiş heç kəsə əl verməyir. Sən onu ipə-sapa öyrədə bilərsənmi?

Koroğlu bunu eşitcək az qaldı ruhu bədəninədən uçsun. Tez dedi:

– Bəli.

Mahmud paşa əmr elədi, Koroğlunu Qıratın yanına saldılar.

Qırat Koroğlunu görəni kimi tanıdı. Bərkdən kişnədi. Koroğlunun könlü açıldı. Ürəyi coşub tel-tel oldu. Aldı görək nə dedi:

Çənlibeldən səni deyib gəlmişəm,

Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!

Dəmir libas, polad geyib gəlmişəm,

Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!

Əzəldən biləydim sənin halını,

Əşrəfidən kəsdirərdim nalını,

Yüz gözələ toxudardım çulunu,

Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!

Qabaqda qalırımı arpan səhərə?

Üzəngilər nə yaraşar yəhərə...

Dəlilər salmışdı məni qəhərə,

Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!

Bir atım var atım-atım atılır,

Qulaqları qarğı kimi çatılır,

Ucucluqda min tümənə satılır,

Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!

Mərd iyidlər belə baxmaz atına,

Sənsiz getmək olmaz el baratına,

And verirəm Koroğlu qıryatına,

Alma gözlüm, qız birçəklim Qırat, gəl!

Qırat Koroğlunun səsinə eşidəndə elə kişnədi ki, yer titrədi.
Koroğlu irəli yeriyib qollarını doladı Qıratın boynuna. Üzündəngözündən
öpüb, yalını-yalmanını tumarladı, ifçin yəhərləyib töylədən
çıxartdı. Keçəl Həmzə töylənin qapısında hazır durmuşdu. İrəli gəlib
Qıratın üzəngisini basdı, dedi:

– Koroğlu, mən dəyirmandakı vədəmi yerinə yetirdim.

Koroğlu Qıratı minəndən sonra əynindəki kürkü çıxartdı, Misri
qılıncının dəstəsindən yapışdı. Tay paşalardan, xanımlardan, bəylərdən
soruşma. Hamı bir-birinə dəydi.

Aldı Koroğlu görək nə dedi:

Mindim Qıratın belinə,
Kaş ki, düşman yüz olaydı.
Çəkəndə Misri qılıncı,
Dərə, təpə düz olaydı.
Atı mindim gəzdirməyə,
Düşman bağırn əzdirməyə,
Dona çayı üzdülməyə,
Qırat bir qəvvas olaydı.
Verin yeddi illik xarcı,
Paşalar gətirsin bacı.
Koroğlu çəkib qılıncı,
Düşmən üzübüz olaydı.

Mahmud paşa hökm elədi, qoşun yerbəyerdən atlanıb Koroğlunun
üstünə yeridi. Koroğlu Mahmud paşanın belə hökm verməyini görəndə,
aldı görək nə dedi:

Laf eyləmə, dəli paşa,
Ağır-ağır ellərim var,
Bir tamaşa eyləyəsən,
Qılınc çalan qollarım var.
Uca dağlardan daşlanı,
Ağır alaylar boşlanı,
Gəlsələr dava başlanı,
İyid-iyid dəllərim var.
Mən anadan mərd olmuşam,
O Çənlibeldən gəlmişəm,
Koroğluyam, at minmişəm,
Yüz min belə fellərim var.

Koroğlu qoşuna hücum eləyib, mərdanə qılınc vurmağa başladı.

Düşmən çox idi, Koroğlu tək. Yalnızlıq Koroğluya əl verdi. Aldı görək
nə dedi:

Ay həzərat, ay camaat,
Heç iyid yalnız olmasın!
Ətim yeyib, qanım içən,
Namərdə möhtac olmasın!
Haşa a bəylər, haşadan,
Qorxmaram xandan, paşadan,

Əsrəyib çıxsə meşədən,
Aslan da yalqız olmasın!
Koroğlunun daş qalası,
Ərşə çəkildi nalası,
Ördək ilə qaz balası,
Göllərdə yalqız olmasın!

Qoşun Koroğlunu aralığa almışdı. Qızğın dava idi. Koroğlu əmud vurur, cida oynadır, şeşpər atırdı. Hansı yana üz çevirirdi düşmanı qatımqatım qatlayırdı. Baş kəsirdi, qol qırırdı, qanı su kimi axıdırdı. Qırat da işi ilə, çəçiyi ilə qoşunu didib töküdü. Koroğlu Qıratın hünərini görüb, aldı əl üstü:

Ceyrana bənzər qaçışın,
Addımla, qurban qoluna!
Tərlana bənzər uçuşun,
Əl çatmaz ipək yalına!..
Kəsdirrəm gümüşdən yəhər,
Tumarlaram axşam, səhər,
Götür burdan qaç bir təhər
Sikkə vurdurram nalına!
Koroğluyam, güman belə,
Deməyinən gəlməz dilə,
Məni çıxart Çənlibelə,
Qotaz düzdürrəm çuluna!

Qoç Koroğlunun dəli nərəsi düşmanı qorxutmuşdu. Hamının əli davadan soyumuşdu. Koroğlu sağdan vurdu, soldan çıxdı, soldan vurdu, sağdan çıxdı, düşmanı şil-küt eləyib bir tərəfdən özünə yol açıb qoşunun arasından çıxdı.

Mahmud paşa yolları tənablarla neçə yerdən kəsdirmişdi ki, bəlkə Koroğlu keçib gedə bilməsin, tutsunlar. Qırat tənabların yeddisini bir eləyib sıçrayırdı.

Koroğlu hər yerdən keçib Çənlibelə yol başladı. Az getdi, çox getdi, bir də gördü Çənlibelə tərəfdən göyün üzü ilə ötüşə-ötüşə bir qatar durna gəlir. Çənlibelə Koroğlunun yadına düşdü.

Aldı, görək nə dedi:

Göynən gedən beş durnalar,
Bizim ellər yerindəmi?
Bir-birindən xoş durnalar,
Bizim ellər yerindəmi?
Söhbət olurdu sazınan,
Ördək olurdu qazınan,
Necə incəbel qızınan,
Tuti dillər yerindəmi?
Sevib, seçib bəyəndiyim,
Sədasından oyandığım,
Arxasında dayandığım,
Çənlibellər yerindəmi?

Bəzircana sataşdığım,
Qumaşına bulaşdığım,
Dönüb boynundan aşdığım,
Çənlibellər yerindəmi?
Hərdən işvə-qəmzə satan,
Mənimlə ixtilat qatan,
Gələndə atbaşı tutan,
Şux gözəllər yerindəmi?
Çalxalanıb döyündüyüm,
Arxa vurub söyündüyüm,
Qovğa günü öyündüyüm,
Nər dəlilər yerindəmi?
Koroğlu heç deməz yalan,
Toqata salmışam talan,
Cümlə dəlilər, Eyvaz xan,
İyid ərlər yerindəmi?

Koroğlu uzaq yolları keçib gəldi Çənlibelə yetişdi. Qırat Çənlibelə çatanda elə kişnədi ki, dağlar, dərələr dilə gəldi. Dəlilər tökülüb qabağa gəldilər. Qıratı tutdular. Koroğlunun Qıratı tapıb sağ-salamat gəlməyinə hamı sevindi. Şadlıq məclisi qurdular, yedilər, içdilər, keflər kökəldi. Koroğlunun kefi saz, damağı çağ idi. Badəni badənin dalınca qara bıqlarının altından ötürürdü. Nigar xanım dəlilərə göz basıb Koroğluya dedi:

– Koroğlu, iyidliyinə sözüüm yoxdu, amma belə sifətdən çox qarasan ey...

Koroğlu sazını sinəsinə basıb, aldı görək Nigar xanıma necə cavab verdi:

Mənə qara deyən gözəl,
Qaşların qara deyilmi?
Tökülübü dal gərdənə,
Saçların qara deyilmi?
Hökm ilə oturub durma,
Müjganın sinəmə vurma,
Ala gözə siyah sürmə,
Çəkibsən qara deyilmi?
Koroğlu verdi salamı,
Dolandı cümlə aləmi,
Qüdrətin göhər kalamı,
Yazısı qara deyilmi?

Hamı gülüşdü. Nigar Koroğlunun bu hazır cavabına şad oldu. Məclis təzədən qızışdı...